

JULJUSZ TENNER

TECHNIKA ŻYWEGO SŁOWA

Z 20 RYCINAMI W TEKŚCIE

WYDANIE TRZECIE

Kolekcja
Emila Kornasja

LWÓW
NAKŁADEM KSIĘGARNI H. ALTENBERGA
1931

SPIS RZECZY.

Przedmowa do pierwszego wydania	V
„ „ trzeciego wydania	IX

I. CZĘŚĆ MATERJALNA.

A. Mechanika głosu.

ROZDZIAŁ I. Narzędzia głosu i narzędzia mowy.

Mechanika głosu i mowy. — Organ nadzorczy i ucho. — Fonacja i artykulacja. — **Narzędzia głosu:** a) Narzędzia motoryczne: przyrząd oddechowy i sposoby oddychania. — b) Narzędzia dźwiękowe: krtąń; głośnia; wiązadła głosowe; artykulacja krtani; siła i piękność głosu. — Narzędzia oddźwiękowe: jama ustna i jamy nosowe jako przestrzenie rezonansowe. — **Narzędzia mowy:** „młoty” i „kowadła” fonacyjne. — Pierwiastki mowy muzyczne (samogłoski) i pierwiastki malarskie i plastyczne (spółgłoski). — Znaczenie i funkcje języka . . 11—39

B. Technika wymawianiowa.

ROZDZIAŁ II. Głos.

Właściwości indywidualne głosu. — Mowa i śpiew, deklamacja i recitativo. — Przymioty głosu: metaliczność, czystość, siła, równość i stałość, wytrwałość, brak obcej przymieszki. — Pierwiastki głosu: natężenie, wysokość i jakość czyli barwa głosu. — Modulacja i monotonia. — Głos niski,

średni i wysoki. — Rejestry głosu: rejestr pierśiowy i rejestr falsetowy. — Teoria Helmholtza o barwie głosu. — Wpływ ruchów mimicznych na barwę głosu. — Tonacje głosu wedle barwy. — Głos złoty, srebrny i spiżowy, aksamitny i bawelniany. — Suggestywność głosu . . . 40—75

B. Technika wymawiania.

ROZDZIAŁ III. Oddychanie.

Oddychanie dla życia i oddychanie dla głosu. — Oddychanie jako dyscyplina. Oddychanie przeponą i konieczność tej metody w sztuce żywego słowa. — Pogotowie płuc. — Niedostępalność i niedostrzegalność oddechu. — Ekonomia wydechu. — Wada głośnego oddechu („czkawka dramatyczna”) i jej przyczyny. — Podział oddechu. — Akt fizjologiczny i akt intelektualny w procesie oddechowym. — Oddech i przecinkowanie słuchowe, ich stosunek i rozbieżność. — Oddychanie w mowie związanej i niewiązanej. — Oddychanie u aktorów i mowców . . . 76—100

ROZDZIAŁ IV. Artykulacja.

Pierwiastki symboliczne mowy ludzkiej. — Naśladownictwo słuchowe, mięśniowe i dotykowe. — Istota dźwięku artykułowanego. — Trzy czynniki konieczne do jego wytworzenia. — O samogłoskach: zasadnicze i pośrednie samogłoski; ich symbolizm; muzyczność samogłoski A; kojarzenie uczuć z samogłoskami; jasne i ciemne samogłoski. — O spółgłoskach: trzy dziedziny artykulacji; spółgłoski wybuchowe, słabe, mocne, dźwięczne, bezdźwięczne, powiewne, syczące, płynne i nosowe . . . 101-131

ROZDZIAŁ V. Artykulacja. (C. d.)

Połączenie spółgłosek i samogłosek w zgłoski, ich następstwo i odnośne prawa fonetyczne. — Unikanie brzmień identycznych lub podobnych. — Asonancja i aliteracja: muzyka języka w przykładach z poezji polskiej; celowe choć nieświadome mistrzostwo słowa; pokrewieństwo dźwię-

ków z pojęciem; osłabienie nastroju przez powtórzenie brzmień z obrazem poetyckim niezgodnych. — Artykulacja i akcent. — Przesadne uwypatnienie dźwięków naśladowczych . . . 132-158

ROZDZIAŁ VI. Zboczenia i błędy mowy.

Przyczyny fizjologiczne i intelektualne. — Niedbałości mowy codziennej: nieczyste wymawianie samogłosek i spółgłosek, zlewianie rozziwów, asymilacja dwóch brzmień podobnych, przeciąganie spółgłosek końcowych, polykanie głosek i zgłoszek, intonowanie. — Jąkanie się i zacinanie się. — Zwyródnienia mowy. — Wadliwe wymawianie spółgłosek: S i T (szeplenie); L i Ł; R: 6 sposobów wymawiania R; konieczność czystego R w sztuce żywego słowa; metoda Talmy i wskazówki dla zastosowania jej w praktyce. — Używanie narzecza . . . 159-185

ROZDZIAŁ VII. O przecinkowaniu.

Przecinkowanie słuchowe. — Milczenie (przerwa) i przestanek. — Warunki fizjologiczne i psychologiczne przestanków. — Ich rozwój artystyczny. — Znaki pisarskie i środki typograficzne. — Względna długość przerw i przestanków. — Przerwy i przestanki nie oznaczone znakami pisarskimi. — Przerwy niewłaściwe. — Skłonność do przerw przy średniówkach i końcówkach wierszy. — Intonacje wskazane znakami pisarskimi; przecinek, średnik, dwukropki, kropka, myślnik, nawias, cudzysłów, łącznik, wykrzyknik, zapytnik, kropki. — Znaki milczenia, znaki modulacyjne i znaki melodyjne. — Ważność i znaczenie przecinkowania słuchowego . 186-237

II. CZĘŚĆ INTELEKTUALNA.

ROZDZIAŁ VIII. O akcentach.

Akcent uduchowieniem dźwięku. — Cztery stopnie akcentów. — Akcent naturalny. — Akcentowanie wyrazów jednozgłoskowych. — Sprzeczności fonetyki i gramatyki. — Akcent logiczny. —

Szyk naturalny i szyk sztuczny. — Taniec akcentów i muzyka poezji. — Siła indywidualizująca akcentu logicznego. — Trzy momenty dźwiękowe akcentu: siła, wysokość i trwanie. — Szyk współrzędny i podrzędny w zdaniach złożonych. — Architektonika dźwięku w okresach krasomówczych. — Analiza tej architektoniki na przykładzie z Słowackiego. — Obraz rytmiczny architektoniki dźwiękowej. — Zdania wtrącone i zdania nawiasowe 238-274

ROZDZIAŁ IX. O słowach rdzennych.

Pojęcie ogólne. — Słowem rdzennem: rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki, zaimek, przyimek, liczebnik, łącznik, wykrzyknik, zgłoska, morfema wyrazu, głoska, wyraz niedopowiedziany. — Szereg wypadków zasadniczych: 1) Przeciwwstawienie; 2) Powtórzenie; 3) Odpowiedź na pytanie; 4) Wyraz poszukiwany; 5) Stopniowanie; 6) Wynik. — Sprzeczność akcentu logicznego z akcentem rytmicznym. — Niezawisłość akcentu logicznego od pojęcia indywidualnego. — Falszywy patos. — Wykoszlawienie treści skutkiem fałszywych akcentów. — „Dominanta”. — Różnaita wartość wyrazów rdzennych i stosunek ich wzajemny. — Wygłoszenie poprawne i wygłoszenie artystyczne. — „Dominanta” w utworach poetyckich i przepis *Talmy*. — „Dominanta” w „*Ódzie do młodości*”, w „*Farysie*” i w „*Grobie Agamemnona*”. — Zbieg dwóch wyrazów rdzennych czyli rozdziew akcentów. — Kontrabanda estetyczna i sumienie w uszach. — Znaczenie analizy krytycznej żywego słowa dla krytyki literackiej i dla przekładów poetyckich. 275-327

Literatura 327-328